

Övervakningskommittén
för lokalt ledd utveckling

Dnr: 3.3.17-03779/2022

ÖK-sekretariatet

2022-05-19

Protokoll nr 1/2022 från möte med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling 2014-2020

Tid: Den 19 maj 2022

Plats: Distans,

Dagordning: Se bilaga 1

Deltagare: Se bilaga 2

1. Mötets öppnande

Ordförande Tobias Olsson, Näringsdepartementet förklarar mötet öppnat och hälsar alla välkomna till övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling (ÖK LLU). Ordförande går igenom ordningsregler för det digitala mötet. Därefter gjordes en presentationsrunda.

2. Godkännande av dagordningen

Inga övriga frågor anmäls.

Beslut

Övervakningskommittén beslutar att godkänna dagordningen.

3. Årsrapport

Thérèse Ljunqvist, Jordbruksverket, presenterar delar av årsrapporten som skickats ut till ledamöterna. Se bilaga 3.

En sammanfattning av presentationen ger att 102 procent av budgeten har beviljats. Det här är lite lägre än vad som kommer presenteras i lägesrapporten och det beror på att uppgifterna i årsrapporten ska visa utfallet vid årsskiftet med uppgifterna till lägesrapporten tas ut senare.

Det kommer att bli svårt att nå målet för antal deltagare i projekt för socialfonden. Nu är måluppfyllelsen 59 procent. För regionalfonden är de flesta indikatorerna uppnådda.

En utvärdering om urvalskriterier och lokala indikatorer har gjorts. Det pågår en utvärdering om hållbara effekter för Leader, hur väl interventionslogiken är anpassade för att skapa hållbara effekter.

Det är fortsatt problem med långa handläggningstider, målet är en handläggningstid på 3 månader för LAG och lika länge för Jordbruksverket, dessa mål nås endast i hälften av ärendena. Detta problem vill ledamöterna ska lyftas i informationen till allmänheten. Anledningar till de långa handläggningstiderna är att införandet av den nya jordbruksreformen tar tid i anspråk, det tar tid att lära upp nyanställda samt att rutiner har behövts ändras efter revisionspåpekanden. Covid-19 pandemin har också påverkat utfallet negativt då projekt har behövts ställas in eller flyttas framåt i tiden. Fler projekt har varit förutsättningsskapande än vad som bedömdes skulle bli fallet när målen sattes och därför är det svårt att nå upp till det. Det finns också en tendens att antalet deltagare överskattas i ansökan om stöd i förhållande till det faktiska utfallet.

Beslut

Övervakningskommittén godkänner årsrapporten med möjlighet till redaktionella ändringar.

4. Lägesrapport

Lovisa Rogö, Jordbruksverket, presenterar delar av den lägesrapport som skickats ut till ledamöterna. Se bilaga 4.

Uppgifterna grundar sig på data fram till och med 31 mars.

Resultatmål:

Regionalfonden – För antal projekt som genomförts i tätorter med över 5000 invånare ligger måluppfyllelsen på 103 procent och för målet som kopplar samman stad och land ligger måluppfyllelsen på 93 procent. För den förstnämnda aktivitetsindikatorn så har vi nått målet och det finns goda förutsättningar att nå målet som kopplar samman stad och land också.

Socialfonden – För antal deltagare är måluppfyllelsen 59 procent och det baseras på 1418 deltagare i slutredovisade projekt. När det gäller personnummer så redovisas bara faktiska antal deltagare som redovisats vid slututbetalning. Vi kan se att faktiskt antal deltagare skiljer sig från förväntat antal deltagare som anges vid beslut om stöd. Endast 30 procent av förväntat antal deltagare vid ansökan om stöd redovisas som faktiska deltagare vid ansökan om slututbetalning.

Jordbruksverket har tidigare varit inne på orsaker till detta idag och att det kan bero på t.ex. högkonjunktur, vilket gör det svårare för projekten att få deltagare, Covid-19 pandemin och även svårigheter att få det antal deltagare som planerats för eftersom det finns insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden även via andra aktörer.

Utifrån antagandet att 30 procent av förväntat antal deltagare redovisas i slututbetalningen estimerar vi att vi kommer upp i cirka 2000 deltagare. Det fanns en del brister i början av programperioden kopplat till bedömningen av förväntat antal deltagare i ansökan om stöd samt rapporteringen av faktiska deltagare vid ansökan om slututbetalning. Jordbruksverket har vidtagit åtgärder genom att bland annat uppmanat leaderområden att bättre hjälpa sina kunder att uppskatta antal deltagare samt se till att kunderna upprättar deltagarlistor för att underlätta rapporteringen vid slututbetalningen. Förhoppningsvis får dessa åtgärder genomslag och vi bedömer ändå att det finns en möjlighet att nå målet om 2411 deltagare.

Ansökningar, beviljat stöd och kvar i budget

Beviljat stöd för alla fyra fonder är 81 procent av budgeten. Vid förra lägesrapporten redovisade Jordbruksverket ett beviljande på 76 procent av budgeten. Under hösten har pengar tillförts landsbygdsfonden via programändring 8 och totalbudgeten har ökat med 45 miljoner kronor.

Det är socialfonden som har högst procentuell nyttjandegrad, 104 procent. Detta beror på att budgeten, både för regional- och socialfonden, har övertecknats med 10 miljoner vardera. Övertecknade pengar ligger inte med i beräkningen av budget. I oktober hade delar av det övertecknade beloppet beviljas, vilket förklarar den höga nyttjandegraden inom socialfonden.

Utbetalningar

54 procent av budgeten är utbetalt för alla fonderna totalt.

Det linjära målvärdet är 64 procent för landsbygdsfonden och 79 procent för övriga fonder. Högst utbetalningsandel och närmast målvärdet är regional- och socialfonden. Havs- och fiskerifonden samt landsbygdsfonden ligger längre ifrån målvärdet.

N+3

Senast vid utgången av 2021 måste Jordbruksverket ha rekvirerat alla EU-medel för budgetåret 2018, det vill säga 10 769 000 euro, i enlighet med n+3. Till och med augusti 2021 hade Jordbruksverket deklarerat 11 101 000 euro vilket innebär att vi redan nått målet för N+3 för 2021.

5. Projektpresentation – Tuff Landsbygd

Carina Engqvist och Carina Eldåker presenterade projektet. Se bilaga 5

Tuff står för Tillväxt och Utveckling För Företagare och startade 2018.

Syfte: Visa på möjligheter med företagande på landsbygder, bidra till hållbar utveckling och ökade förutsättningar för företagande genom samverkan, kompetensutveckling och inspiration

Målgrupp: Kvinnliga företagare i alla åldrar

TUFF har varit duktiga på att införa hållbarhetstanken både i stort och smått.

Olika aktiviteter under projektet:

- Disc-analys, personlighetstest och hur man kan dra nytta av resultatet i sitt företagande.

- Franchisetorg
- Mässan Eget företag - alla fick input i de frågor som man behövde reda ut i sitt företag
- Föreläsning på temat Kan styrelsearbete vara roligt som ville visa att det inte är så svårt att växa.
- Miniworkshop med tre föreläsare från olika branscher med fokus på frågorna hur vill jag uppfattas, hur mitt företagande presenteras, vad står jag för.
- Coachning både i grupp och individuellt och anpassat till deltagarna önskemål och behov.
- Landsbygdsmässa. Mässan blev en folkfest i Mariannelund där alla företag som varit med i projektet bjöds in som utställare. Även UF-företagare var med. Det kom ca 500 besökare och mässan fick mycket positiv press och lovord.

Idag bedrivs TUFF som ett befintligt nätverk inom Eksjö.nu. Det är fyra träffar per år med olika aktiviteter.

Föredragshållarna berättade efter en fråga från en ledamot att de fick de tre ingående kommunerna att gå med i projektet genom att bjuda in sig till näringslivsenheterna för att presentera sig och vad projektet kunde bidra med. Personlig kontakt är viktigt poängterar föredragshållarna.

6. Uppföljning Indikatorer och urvalskriterier

Hanna Wessling, Jordbruksverket, presenterade uppföljningen, se bilaga 6.

Rekommendationerna som uppföljningen gav var att formulera tydliga och konkreta kriterier och knyt dem till målen i strategin, att använda kriterier som kan bedöma potentialen för långsiktighet, att använda grundläggande villkor för att förenkla bedömningen. Vidare rekommenderades att följ upp kriterierna under programperioden och justera dem vid behov, att ge tydlig och utförlig information om urvalskriterierna till de som söker stöd samt att integrera urvalskriterierna i Jordbruksverkets it-system

7. Information om aktuella frågor

Kommissionen

Heidi Sanevouri, EU-kommissionen DG REGIO, KOM informerade om att även om LLU-programmet inte kommer att fortsätta i denna konstellation, pågår arbete med svenska myndigheter för att förbereda för nästa programperiod.

Näringsdepartementet

Wilhelm Wojtasik från Näringsdepartementet informerade om att han nyligen tagit över samordning för övervakningskommittén från Åsa Wolgast Broberg.

Vidare informerade han om att Sverige fått EU-kommissionens synpunkter på Sveriges förslag till strategisk plan. Det pågår ett intensivt arbete på både Jordbruksverket och Näringsdepartementet med att

besvara alla synpunkter. Sverige har fått 262 synpunkter och det är jämförbart med övriga länder. En del svar har redan lämnats och det har även varit bilateraler kring vissa större frågor. Det är inte särskilt många frågor som direkt berör Leader. Vi hoppas på ett godkännande av strategisk plan under hösten.

Det pågår ett arbete hos rättssekretariatet om att ta fram en svensk förordning.

En ny fördelningsnyckel har tagits fram. Näringsdepartementet har tagit del av förändringarna och de remissvar som kommit in. Utifrån att det kommit in frågor om budget informerade Wilhelm om att det är en budgetökning på 90-100 miljoner årligen över 5-årsperioden. Däremot beroende på fördelningsnyckeln kan det bli ett tapp för enskilda Leaderområden.

En målsättning när strategisk plan togs fram var att mer landsbygds politik ska hanteras nationellt. Det har kommit fram att det ibland har missuppfattats att all landsbygdsutveckling hänvisas till Leader men det finns även nationella stödmöjligheter som nya satsningar på drivmedelsstationer och Klimatklivet bland annat.

Mötet efterfrågade mer detaljerade beskrivningar om hur avslutet ska ske och Wilhelm meddelade att det tidigast kommer ske i höst.

En ledamot lyfte att det är svårt att få med kommunerna, många kommuner har aviserat en minskad budget för 2023. Jordbruksverket berättade att de i ett tidigt skede gjort ett utskick till regioner och kommuner där de uppmanade kommunerna att vara delaktiga i processen.

Jordbruksverket

Andreas Mattisson, biträdande avdelningschef på Jordbruk- och analysavdelningen, berättar att kriget i Ukraina har lett till att mycket resurser har lagts på att utreda vilken påverkan det får på jordbruk och livsmedelsförsörjningen.

Det återstår mycket att betala ut inom nuvarande programperiod vilket Jordbruksverket jobbar med samtidigt som införandet av den nya jordbrukspolitiken tar mycket resurser.

Det har varit ett viktigt arbete med urvalsprocessen, där urvalskommittén gått igenom och gjort ett arbete med förslag till lokala utvecklingsstrategier. Nu pågår arbete med att få ihop fördelningsnycklarna och fördelningen.

Det kom ett påpekande om att uppdraget att jobba med stad och land-kommunikationen har inte fungerat riktigt så det är viktigt att fundera över kommunikationen här. Jordbruksverket tar gärna emot tips på forum att delta i.

Landsbygdsnätverket

Ulrika Holmgren, Landsbygdsnätverket, berättar att det i slutet av januari var en workshop om klimat, miljö och omställning vilken var en uppföljning på tidigare WS som var förra sommaren Landsbygdsnätverket har spridit kännedom om effektutvärderingen med hjälp av webinarium, där flera deltog live och flera har lyssnat i efterhand.

Det har också gjorts flera poddar, om t.ex. blå projekt som nu ska ingå i landsbygdsfonden istället, samt flera artiklar, med många sidvisningar.

I juni kommer en podd om små kommuners nytta av Leader spelas in. Hylte och Överkalix kommuner ska tillsammans med SmåKom att prata om bra och konkreta resultat av Leader. Tittar även på webbportal om Leader, i samverkan med LUS

På frågan om hur Landsbygdsnätverket jobbar med kommunerna svarade Ulrika att de jobbar via Sveriges kommuner och regioner men ibland också direkt till landsbygds/tjänstepersoner i kommunerna. Hur nätverket gör beror på vad det är för aktivitet.

8. Övriga frågor

Övervakningskommitténs fortsättning.

Synpunkten att det är värdefullt med en egen övervakningskommitté för Leader är lyftes. Det uttrycktes en rädsla för att Leaderfrågorna kommer att hamna i skymundan vid en gemensam övervakningskommitté. Näringsdepartementet svarade att den här övervakningskommittén kommer att finnas kvar så länge vi jobbar med stöd i innevarande programperiod alltså 2024. När det gäller den gemensamma jordbrukspolitiken, GJP, kommer Leaderfrågorna ingå i den gemensamma övervakningskommittén för GJP.

Petra Senthén, Göteborgs kommun, informerade om en västsvensk EU-träff. DG REGIO, KOM, var där och informerade om stad och land, och hur EU stödjer relationen stad och land.

9. Datum för nästa möte

Ordförande, Tobias Olsson, lyfte frågan om nästa ÖK-möte. Förslag till datum blev 18-19 oktober i anslutning till Leaderträffen som kommer vara i Högbo Bruk (<https://www.hogbobrukshotell.se/hitta-hit/>).

10. Mötet avslutas

Tobias Olsson

Ordförande

Annelie Stomberg

Sekretariatet för övervakningskommittén

Protokollet har signerats men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan.

Bilagor

Bilaga 1. Dagordning

Bilaga 2. Deltagare

Bilaga 3. Årsrapport

Bilaga 4. Lägesrapport

Bilaga 5. Projektpresentation – Tuff Landsbygd

Bilaga 6. Presentation - Uppföljning Indikatorer och urvalskriterier